

Fővárosi Ítéltábla

9.Pf.20.740/2022/11/I.

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Kovács Rita Edit Ügyvédi Iroda (ügyvéd címe.; ügyintéző: dr. Kovács Rita Edit ügyvéd) által képviselt **felperes** (felperes címe) felperesnek – az Igazságügyi Minisztérium (1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 4.; ügyintéző: kamarai jogtanácsos neve1 és kamarai jogtanácsos neve2 kamarai jogtanácsos) által képviselt **Magyar Állam** alperes ellen **kártalanítás** iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2022. október 13. napján meghozott 23.P.22.364/2021/37. számú ítélete ellen a felperes 39. és az alperes 38. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

ítéletet :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti. Fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és az alperes marasztalását 7.477.638 (hétmillió-négyszázhetvenhétezer-hatszázharmincnyolc) forintra, valamint 2020. február 24. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatára felemeli.

A perköltség viseléséről és a kereseti illeték megfizetéséről hozott rendelkezéseket megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 444.000 (négy-száz-negyvennégyezer) forint + áfa elsőfokú perköltséget, egyben a felperes illetékfizetési kötelezettségét mellőzi azzal, hogy a kereseti illetéket teljes egészében az állam viseli. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 378.000 (háromszázhetvennyolc) forint + áfa másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes az elsőfokú eljárásban előterjesztett keresetében 37.447.962 forint tőke és ennek 2020. február 24. napjától a jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamata megfizetésére kérte az alperes kötelezését a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (új Be.) 844. §-a, 845. § (2) bekezdés a) pontja és 858. §-a, továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 355. §-a és 357. §-a alapján. Kereseti kérelmében 30.000.000 forintot és járulékait nem vagyoni kártalanításként, 7.447.962 forintot pedig az elmaradt jövedelemből eredő vagyoni kártalanításként érvényesített.

[2] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[3] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 2.288.562 forint tőkét és ennek 2020. február 24. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, a keresetet ezt meghaladóan elutasította. Megállapította, hogy a felek a költségeiket maguk viselik. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az állam javára 1.408.330 forint le nem rótt eljárási illetéket, míg 91.670 forint eljárási illetéket az állam visel.

[4] Arra a következtetésre jutott, hogy az ügyben a kényszerintézkedés idején hatályos büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (rég. Be.) és – a 2013. évi CLXXVII. törvény (új Ptké.) 54. §-ára tekintettel – a szabadságkorlátozás idején hatályos rég. Ptk. alkalmazandó, így a felperes keresetét a rég. Be. 580. § (1) bekezdés II. a) pontja, 584. § (4) bekezdése, 582. § (2) bekezdése és a rég. Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése és 359. § (1) bekezdése alapján bírálta el.

[5] Rögzítette, hogy a felperes 2010. december 3-tól 2010. december 5-ig őrizetben, majd 2010. december 5-től 2011. január 3-ig előzetes letartóztatásban volt. Ezt követően a Debreceni Törvényszék az ellene emelt vád alól felmentette, ezt a döntést a Fővárosi Ítéltábla 2020. február 24-én kelt ítéletével helybenhagyta. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesnek a rég. Be. 580. § (1) bekezdés II. a) pontja – ha pedig az ügyre az új Be. irányadó, akkor annak 845. § (2) bekezdés a) pontja – alapján kártalanítás jár.

[6] A felperes vagyoni kártalanításként elmaradt ügyvédi jövedelme megtérítését kérte, ezt – a fogvatartás idején túl – a 2011. január 4. és 2011. május 13. közötti időszakra is érvényesítette. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy – az alperes védekezésével szemben – nem feltétlenül csak a kényszerintézkedés időtartama alatt elmaradt jövedelem megfizetése ítélt meg kártalanítás címén, hanem a szabadságelvonással okozati összefüggésben

felmerült kár egésze. Az alperes nem vitatta, hogy a felperes az előzetes letartóztatást megelőzően ügyvédként dolgozott, és hogy előzetes letartóztatásának megszűnése után sem tudott új ügyfelet szerezni, a régiak pedig elpártoltak tőle. Az elsőfokú bíróság elfogadta, hogy olyan jellegű, bizalomra épülő jogviszony, mint az ügyvédi tevékenység, nem alakítható ki abban az esetben, ha az ügyvéddel szemben büntetőeljárás folyik, vagy ha őt ennek keretében előzetes letartóztatásba helyezik. A Nemzeti Adó- és Vámhivataltól (NAV) beszerzett adóigazolás bizonyította, hogy a felperes 2011. évben nem jutott munkával elérhető jövedelemhez. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem kétséges, hogy ennek oka nem az volt, hogy a felperes nem akart munkát végezni, hanem az, hogy ellene büntetőeljárás indult és előzetes letartóztatásba helyezték. Ugyanakkor kiemelte, a megbízási jogviszony jellegzetességeire figyelemmel nyilvánvaló, hogy a felperes ellen indult büntetőeljárás is jelentős szerepet játszott abban, hogy az előzetes letartóztatásának megszűnését követően az ügyvédi tevékenységét nem tudta folytatni. Ez egyébként a felperes előadásaiból is következik, aki maga is többször utalt a jelen perben és az ellene folyamatban volt büntetőeljárásban is arra, hogy számára rendkívül sérelmes volt az ellene sok évig folyt büntetőeljárás, illetve hogy ez és az előzetes letartóztatás a kormányzati kommunikációban és a sajtóban nagy nyilvánosságot kapott. Az elsőfokú bíróság elfogadta, hogy a büntetőeljárásból kívül a bizalom megromlásában közrehatott az is, hogy a felperest egy hónapra előzetes letartóztatásba helyezték, miután a társadalomban él az a meggyőződés, hogy az előzetes letartóztatásba helyezett személy nagyobb valószínűséggel valóban el is követte a bűncselekményt. Ezért a felperes előzetes letartóztatásának és a büntetőeljárásnak a súlyát mérlegeléssel 1/3–2/3 arányúnak ítélte meg abból a szempontból, hogy ezek az események milyen mértékben okozták azt, hogy a felperes 2011. január 4. és 2011. május 13. között nem tudott ügyvédként jövedelemhez jutni. Ezért az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben az alperesnek a felperes 2011. január 4. és 2011. május 13. közötti elmaradt jövedelme 1/3-át kell megtérítenie, amelynek összegét a régi Ptk. 357. § (1) bekezdése megfelelő alkalmazásával, azaz az előzetes letartóztatásba kerülést megelőző egy évben elért rendszeres kereset havi átlaga alapján kell meghatározni. Ugyanakkor ha az említett idő alatt a jövedelemben tartós jellegű változás állt be, akkor csak a változás utáni kereset átlagát lehet figyelembe venni. A felperes bruttó jövedelme 2009-ben 14.565.000 forint, míg 2010-ben 6.661.250 forint volt, tehát a jövedelmében tartós jellegű változás áll be, ebből kifolyólag csak a változás utáni kereset átlagát lehetett figyelembe venni. A 2010. évi 6.661.250 forint bruttó jövedelemből havi nettó 322.839 forintos átlagkereset jön ki, így a felperesnek 2011. január 4. és 2011. május 13. között összesen 1.397.169 forint elmaradt jövedelme keletkezett, azonban ennek csak 1/3-a, azaz 465.723 forint áll okozati összefüggésben az előzetes letartóztatással. Az előzetes letartóztatás hónapjára egy teljes havi kiesett jövedelem jár, ez 322.839 forint. Erre tekintettel a felperesnek az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben összesen 788.562 forint ügyvédi tevékenységből eredő elmaradt jövedelme keletkezett.

[7] A felperes vagyoni kártalanításként igényelte a települési képviselői mandátumáról lemondása miatt elmaradt havi 60.000 forint tiszteletdíjat is. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor kiemelte, hogy a felperes előadása szerint saját elhatározásából szüntette meg a képviselői jogviszonyát, erre őt jogszabály nem kötelezte. Az előzetes letartóztatását egy hónapra rendelték el, így amikor 2010. december 14-én lemondott a képviselői mandátumáról, nem kellett arra számítani, hogy a letartóztatás 2011. január 3. után is tartani fog, és nem hivatkozott arra, hogy ebben az időszakban halaszthatatlan tennivaló lett volna, amelyet nem tudott elvégezni. Ebből levonható az a következtetés, hogy a felperes nem az előzetes letartóztatás, hanem az ellene indult nyomozás miatt szüntette meg az önkormányzati

képviselői jogviszonyát, ráadásul saját elhatározásából. Ezért az elsőfokú bíróság ezen a címen kártalanítást nem ítelt meg.

[8] A felperes kérte, hogy a vagyoni kártalanítási igényét ne az előzetes letartóztatáskori, hanem a felmentéskori, azaz a 2020. évi ár- és értékviszonyok alapján ítélje meg számára a bíróság, tekintettel arra, hogy a kényszerintézkedés és a kártalanítás esedékessé válása között körülbelül 10 év telt el. Előadta, hogy a teljes kártérítés elvéből következően a károsultat olyan helyzetbe kell hozni, amilyen helyzetben akkor lett volna, ha a károsodás nem következik be. Erre a kamat nem alkalmas, miután a régi Be. rendelkezéseire tekintettel az a felperest csak 2020. február 24-től illeti meg, nem pedig a károsodás bekövetkeztétől. Az elsőfokú bíróság a felperesnek ezt az érvelését nem fogadta el. Kiemelte, hogy akkor lehet az ár- és értékviszonyok eltérését figyelembe venni, ha a károkozás és az elbírálás idején fennálló ár- és értékviszonyok között jelentősebb változás következik be, és emiatt a károkozás idejének értékviszonyai alapján meghatározható kártérítési összeg még kamat megfizetése mellett sem szolgálja a reparációs célt. Jelen esetben azt lehet megállapítani, hogy ha a felperes nem kerül előzetes letartóztatásba, akkor a fenti számítás szerinti 788.562 forinttal jutott volna nagyobb összeghez, a kára tehát ebben a tételben áll, ezért nem lehet figyelembe venni az alperes marasztalásánál a felperesi gondolatmenetet, ami csak a nem vagyoni kártalanítási követelések elbírálásánál irányadó.

[9] A nem vagyoni kártalanítás kapcsán az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes ebben a körben lényegében a fogvatartással összefüggésben felmerült köztudomású tényekre hivatkozott, egyetlen pszichés többlétsérelmeként értékelhető körülmény mellett. A büntetés-végrehajtási intézetbeni elhelyezésből adódó, pszichés megterhelést is jelentő fizikai kényelmetlenségek, a börtönviszonyokra jellemző kényszerű összeartság és kiszolgáltatottság, atrocitások, a családtól elszakítás, a hozzátartozókkal fennálló kapcsolat korlátozottsága, a munkahelyen és a lakóköznyezetben a letartóztatás hírének elterjedése és ezzel összefüggésben a társadalmi értékítélet kedvezőtlenebbé válása, valamint a szabadulást követő életvitelben, munkavégzésben elszenvedett sérelmek által okozott hátrány köztudomásúnak tekintendő (BDT2015. 3282). Az alperes lényegében nem vitatta a felperes fogvatartásának részleteiről, az általa hivatkozott nehézségekről, sérelmekről előadottakat. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a nem vagyoni hátrány súlyosságának meghatározása körében fontos viszonyítási pont az előzetes letartóztatásba helyezett személy letartóztatás elrendelését megelőző életvitele. Az alperes ebben a körben a felperes által előadottakat nem vitatta, így megállapítható, hogy a felperes nem volt átlagos életvitelű személy. Büntetlen előéletű volt, nem forgott olyan személyek körében, akiket általában a büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartanak, számára tehát az ehhez a közeghez való alkalmazkodás jóval nagyobb megpróbáltatást jelentett. Az átlagosnál magasabb presztízsű munkakörök, pozíciók betöltése és ennek az előzetes letartóztatás utáni ellehetetlenülése miatt is nagyobb a felperest ért nem vagyoni sérelem. A felperes korábban olyan feladatokat látott el, amelyek feltételezik a felperes és megbízói közötti szoros bizalmi kapcsolatot, másrészt pedig önkormányzati képviselőként a választópolgárok feltétlen bizalmát. Ezért az általában megszokott hátrányos hatásoknál a felperes lényegesen súlyosabbat szenvedett el. Ezen negatív következmények azonban – ahogy a vagyoni kártalanításnál is – csak részben az előzetes letartóztatásra, nagyobb részben a büntetőeljárásra vezethetők vissza. A felperes ezen kívül még számos olyan körülményre hivatkozott, amelyek a nem vagyoni kártalanítás mérlegelése során nem vehetők figyelembe. Ilyen az, hogy a hatóság megfelelő indokok alapján rendelte-e el az előzetes letartóztatást, hogy az őrizetbe vétele hogyan zajlott, hogy az előzetes letartóztatás időszakát követően figyelték őket, a sajtóorgániumok tevékenysége,

illetve az sem, hogy államtitkár kormánybiztos mit tárt a közvélemény elé, miután ezek nem a szabadságelvonnással állnak okozati összefüggésben. A fogvatartás miatt a felperes becsülete és jóhírneve szintén nem sérült, mert a régi Ptk. 78. § (1) és (2) bekezdésében írt törvényi tényállási elemek nem teljesülnek. Nincs jelentősége a kártalanítás megítélésénél a vád tárgyává tett bűncselekmény súlyának és társadalmi megítélésének sem, pusztán a szabadságelvonnás tényének és tartamának. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy a fogvatartás idejére esett a karácsony, amely fontos vallási és családi ünnep, és hogy a felperes nem vehetett részt a hivatkozott családi eseményeken, így az ebben az időszakban foganatosított előzetes letartóztatás jelentősebb negatív hatást gyakorolt rá. A felperes kisebb pszichikai egészségkárosodásról szóló állítását az alperes nem vitatta, emellett azt házastársának a tanúvallomása is alátámasztotta, így ezt is értékelni kellett. A sérelmek körében nem vehetők figyelembe a felperes által állított, de nem az előzetes letartóztatásból eredő panaszok, tehát hogy a börtönőr a felperessel hogyan viselkedett, illetve hogy vallását nem gyakorolhatta, miután ezek a fogvatartó büntetés-végrehajtási intézet esetleges jogellenes magatartása miatt érték. A kapcsolattartás korlátozása az előzetes letartóztatással általában együtt járó sérelem, amelyet az elsőfokú bíróság értékelt, és azt is, hogy az ennek megszokott mértékét a felperes kapcsolattartásának korlátozása meghaladta. A felperes javára megítélendő nem vagyoni kártalanítás összegének meghatározása körében nem volt jelentősége azoknak a sérelmeknek, amelyeket a hozzátartozói szenvedtek el, hiszen ezek nem a felperes számára eredményeztek személyiségi jogi hátrányt. Mindezen körülmények mérlegelésével összességében 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg a felperesnek.

[10] Az ítélet ellen a felperes és az alperes is fellebbezett.

[11] A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását kérte akként, hogy az ítéltábla kötelezze az alperest, fizessen meg a felperesnek 12.447.692 forint tőkét és ennek 2020. február 24. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Ez az összeg 7.447.692 forint vagyoni és 5.000.000 forint nem vagyoni kártalanításból áll.

[12] A felperes a keresetét a másodfokú eljárásban az ítéltábla anyagi pervezetésére tekintettel részben megváltoztatta oly módon, hogy az alperes marasztalását elsődlegesen a régi Be. 580. §-a, 582. § (1) bekezdése, a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése, 355. § (1) – (4) bekezdése és 357. § (1) – (4) bekezdése, másodlagosan az új Be. 868. § (1) bekezdése, 853. § (1) – (2) bekezdése, az új Ptk. 6:564. §-a, 6:519. §-a, 6:522. § (1) – (2) bekezdése, 2:52. § (1) – (3) bekezdése, 2:42. § (1) – (3) bekezdése, 2:43. §-a, 6:528. § (3) bekezdése, 6:531. §-a és a 2:52. § (2) bekezdése utaló szabálya folytán alkalmazandó 6:534. § (1) bekezdése, valamint a 6:47. § (1) – (2) bekezdése alapján kérte.

[13] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte bizonyítékként a házastársa tanúvallomását, de a mellőzésére indokokat nem hozott fel, ahogy nem vette figyelembe fogvatartásának a közvetlen környezetére, családjára gyakorolt hatását sem, ugyanakkor kifejezetten vitatta, hogy ez neki ne jelentett volna hátrányt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül mérlegelte, és a kártalanítás összegszerűségének meghatározása során téves jogi következtetésre jutott. Kiemelte, hogy a

fogvatartással összefüggésben köztudomású tényeket fogadott el, azonban a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 266. § (2) és (4) bekezdésében foglaltakat nem alkalmazta, azaz ezeket a tényállásban nem rögzítette. Kérte a tényállás kiegészítését a fellebbezésének 6., 7. és 8. oldalán írtak szerint. Ezek a felperes által korábban előadott, de az elsőfokú bíróság által részben nem relevánsnak, részben a fogvatartással együtt járó köztudomású hátránynak minősített sérelmek, így a felperes őrizetbe vételének, majd az előzetes letartóztatásának a körülményei, a kapcsolattartás korlátozottsága, átszállítása a fogvatartása alatt összesen négy büntetés-végrehajtási intézetbe, az egyszemélyes zárkában történt fogvatartás, ahol fagyponthoz közeli hőmérséklet volt, továbbá hogy lefogyott és elgyengült, a kihallgatásával kapcsolatos körülmények, a vallásgyakorlás korlátozása, illetve hogy milyen személyekkel volt összezárván. Kérte, hogy a másodfokú bíróság vegye figyelembe a államtitkár elszámoltatási kormánybiztos sajtótájékoztatóján elhangzottakat, valamint azt, hogy a családját, különösen az egyik gyermekét mennyire megviselte az előzetes letartóztatása. Hivatkozott a karrierjére, amely alapján megállapítható, hogy nem volt átlagos életvitelű személy, hogy a családja és barátai elpártoltak tőle, a nem kívánt sajtófigyelemre és arra, hogy az előzetes letartóztatás megszűnését követően nem tudott elhelyezkedni. A perben igazolta, hogy fogvatartásának bejelentése a magyar kormány egyik képviselőjétől került a sajtóba, vált országosan nyilvánossá, és ettől kezdve megállás nélkül végezte a média a karaktergyilkosságot, ehhez pedig a bűnösség látszatát keltve kellő alap volt az előzetes letartóztatása. Kérte annak rögzítését, hogy a karácsonyi időszakban foganatosított előzetes letartóztatás miatti terhelés fokozottabb más időszakokhoz képest. Kérte a tényállásban annak rögzítését, hogy 5.000.000 forint alkalmas a nem vagyoni hátrányai kompenzálására. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a tényállás fentieknek megfelelő módosítása és kiegészítése után kerülhet abba a helyzetbe, hogy az elsőfokú bíróságtól eltérő, helyes jogi következtetéseket vonjon le. Az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg, hogy a szabadulását követően bekövetkező hátrányok kisebb részben az előzetes letartóztatásra, nagyobb részben pedig a büntetőeljárásra vezethetők vissza. Ezzel szemben a valóság az, hogy az előzetes letartóztatás miatt a felperes sikeres katonai életútja, ügyvédi tevékenysége egy pillanat alatt elillant, és a közvélemény szemében bűnözővé vált, hiszen ártatlanul senkit sem csuknak börtönbe. Kifejezetten vitatta, hogy az alperes nem tehet arról, hogy milyen hírek jelentek meg a felperesről a sajtóban, mert egyrészt a magyar kormány egyik kormánybiztosának tevékenysége miatt terjedt el a hír, másrészt azt állami média hozta le elsőként. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a felperessel szemben a társadalmi értéktétel az előzetes letartóztatás alatt változott kedvezőtlenül, mert államtitkár kormánybiztos az előzetes letartóztatás témáját kihasználva bűnösnek és erkölcstelennek tüntette fel bűnösségét megállapító bírósági ítélet nélkül. Téves tehát az a bírósági álláspont, hogy a felperesnek a becsülete és a jóhírneve nem sérült. Nem fogadta el, hogy az őrizetbevétele körülményeinek ne lenne relevanciája, hiszen nyilvánvalóan nem jogszerű, ha hajnalban jelennek meg az ügyészek és elviszik, ez ugyanis sérti a magánlakáshoz való jogot és az otthon nyugalma. Kiemelte, az sem volt megfelelő, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a közeli hozzátartozói szenvedését, hiszen a családját ért sérelem a felperes személyiségi jogait is sérti. Nem értékelte az elsőfokú bíróság az őrizetbe vétel váratlanságát, hogy az előzetes letartóztatás váratlanul és alaptalanul történt, hogy a felperes a korábbi életvitelét nem tudta folytatni, hogy családi és munkakapcsolatai megszakadtak, továbbá hogy a felperes jövőbeli közéleti szerepvállalásának lehetősége a fogvatartás miatt megszűnt, többé közmegegyezést nem kaphat.

[14] Kérte az ítélet [2], [4], [5], [6] bekezdésében foglalt tényállás módosítását az általa előadott vagyoni kártalanítással kapcsolatosan, illetve a tényállás kiegészítését az önkormányzati képviselői minősége és az ezzel kapcsolatos tiszteletdíj, valamint annak

elvesztése kapcsán is. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az ügyvédi tevékenységét szabadulása után kisebb részben az előzetes letartóztatásra és nagyobb részben az ellene folyamatban volt nyomozásra figyelemmel nem tudta folytatni, de ezt nem indokolta meg. A felperes állította, hogy az előzetes letartóztatás volt az oka annak, hogy az ügyvédi tevékenységhez szükséges közbizalmat elvesztette, amely a szabadulásával nem is éledt fel. A büntetőeljárás önmagában nem akadályozza az ügyvédi tevékenység gyakorlását, de a börtönből frissen szabadult ügyvédben nem bíznak az ügyfelek. Nem fogadta el, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a 2009. évi átlagkeresetét, és kiemelten sérelmezte, hogy csak a kiszámított összegek 1/3-át értékelte a bíróság kártalanításként. Az elsőfokú bíróság ezen eljárása sérti a Pp. 2. § (2) bekezdését, a 110. § (3) bekezdését, továbbá 342. § (1) bekezdését, a rendelkezési elvet, mivel nem a kérelmei szerint bírálta el az igényt. Az alperesnek ugyanis nem volt olyan védekezése, amelyben azt állította volna, hogy a felperes átlagkeresetének megállapítási szempontjai megoszlának a fogvatartás és a büntetőeljárás hatálya alatt állás alapján. Kifejtette, az elsőfokú bíróság önkényesen döntött úgy, hogy csak jövedelme 1/3-át veszi figyelembe, hiszen a kényszerintézkedés alapja a büntetőeljárás, a kettőt nem lehet egymástól elkülöníteni. Egyébként az elsőfokú bíróság arról sem adott számot, hogy miért ilyen arányt állapított meg. A teljes kártalanítás elvével ellentétes, ha a bíróság a megállapított jövedelem egy részét azért nem ítéli meg, mert az szerint nincs összefüggésben az előzetes letartóztatással, hiszen ha nincs összefüggésben, akkor nem lehet megítélni, ha pedig összefüggésben van, akkor a teljes összeget kell megítélni, mérlegelés e körben nem lehetséges. Nem lehet a jövedelem változásáról sem beszélni, ha rendelkezésre áll adat az egy évi átlagkeresetről, és nem volt indokolt, hogy az elsőfokú bíróság a 2009. évi keresményét nem vette figyelembe.

[15] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem fogadta el az okozati összefüggést a települési képviselői mandátumáról történt lemondás és az előzetes letartóztatás között. Kétségtelen, hogy erről maga döntött, ugyanakkor azért, mert úgy érezte, hogy ez erkölcsi kötelessége. Függetlenül attól, hogy az előzetes letartóztatást első alkalommal csak 30 napra rendelik el, ennek gyakorlata alapján nem számíthatott realisan arra, hogy 30 nap múlva valóban szabadulni fog, a lemondására pedig azért került sor, mert úgy ítélte meg, olyan személy, aki előzetes letartóztatásban volt, nem viselhet ilyen hivatal.

[16] Nem értett egyet azzal, hogy az elsőfokú bíróság nem fogadta el a 2020. évi ár- és értékviszonyokat a vagyoni kártalanítás megítélésekor, de ezt a döntését nem is indokolta meg. A kamat gyakran nem elegendő a teljes reparációhoz, a felperest pedig olyan helyzetbe kell hozni, mintha a károsodás nem történt volna meg, és éppen a 2020. évi ár- és értékviszonyok figyelembevételével került volna ebbe a helyzetbe.

[17] Az alperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és marasztalásának 180.000 forintra leszállítását, továbbá a felperes kötelezését a fellebbezés eredményeképpen előállt marasztalási összeg (azaz a pervesztességs-pernyertesség arányának) figyelembevételével meghatározott, legalább 702.936 forint elsőfokú perköltség megfizetésére.

[18] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a feltárt tényekből helytelen következtetést vont le, a kártalanítás összege rendkívül eltúlzott, nincs arányban a kényszerintézkedés miatt

elszenvedett felperesi sérelmekkel. Nem fogadta el, hogy az ügyben a régi Be. lenne alkalmazandó, miután a jogerős ítélet az új Be. hatálya alatt született meg.

[19] A vagyoni kártalanítás iránti igényt továbbra is teljes mértékben vitatta. Előadta, hogy az alaptalanná vált előzetes letartóztatás miatt kizárólag az annak idejére eső elmaradt jövedelem igényelhető kártalanításként, a fogvatartáson kívüli időszakra eső elmaradt jövedelem nem, amelyet a következetes bírósági gyakorlat is alátámaszt. Az a fogvatartásból eredő nem vagyoni hátrányok körébe tartozik, hogy a munkavégzés területén is jelentkezik a fogvatartás negatív hatása, azaz a munkába lépés nehézsége a köztudomású nem vagyoni sérelmek között értékelhető. Ha a fogvatartást követő időszakra is megítélhető lenne az elmaradt jövedelem, az ennek a körülménynek a kétszeres értékelését jelentené. Emellett a felperes az elmaradt jövedelmét nem bizonyította megfelelően, ezért a vagyoni igénye teljes egészében megalapozatlan. A főbb ügyvédi megbízásai nem a fogvatartás miatt szűntek meg, hanem a 2010. évben bekövetkezett kormányzati változásokból eredően.

[20] Az alperes a nem vagyoni kártalanítás összegét pedig eltúlzottnak tartja. Az elsőfokú bíróság által értékelt azon körülmény, hogy az előzetes letartóztatás azt a meggyőződést erősíti a társadalomban, hogy az érintett személy a bűncselekményt nagy valószínűséggel el is követte, nem alapozza meg a kártalanítás magasabb összegben történő megállapítását, miután ez minden egyes esetben fennáll. Az elsőfokú bíróság felületesen, bármilyen tartalmi elem vizsgálata nélkül, tehát megalapozatlanul vetette össze a kért összeget a becsületsértés vagy jóhírnév megsértése esetén megítélt összegekkel, különösen, hogy két különböző jogintézményről szól. Ha a kártalanítási perekben megítélhető kártalanítás mértékét valamely releváns jogintézményhez kívánja hasonlítani a bíróság, akkor az egyszerűsített kártalanítási eljárást lehet alapul venni, ahol az előzetes letartóztatásért 7.000 forint/nap kártalanítás állapítható meg. Kiemelte, az, hogy a társadalom az előzetes letartóztatottakat negatívan ítéli meg, minden esetben a sajtó tevékenységének az eredménye, az ebből eredő hátrány pedig nem az alperes felelőssége, ahogy a közvéleményben kialakult értékítélet sem. Tekintettel arra, hogy a téves feltevés alapján az előzetesen letartóztatott személy társadalmi megítélése általában romlik, ezt a köztudomású sérelmek között el lehet fogadni és figyelembe lehet venni. Kiemelte, hogy a hasonló jellegű ügyekben hozott valamennyi ítélet alapulvételével meghatározható az egységes bírói gyakorlat, amelyről az alperes tudomással bír, és az ellenkérelmében hivatkozott is rá. A határozatokban szereplő kártalanítási összegeknél előfordul jóval nagyobb és jóval kisebb összeg is, de csak kevés esetben, ezek a döntések nem felelnek meg az ítélkezési gyakorlat egységessége alkotmányos követelményének és nem tekinthetőek helytálló döntést tartalmazó határozatoknak. A jelen esetben megítélt nem vagyoni kártalanítás az igazolt sérelmekhez képest kirívóan magas. Kiemelte, nem lehet a felperes javára értékelni azt sem, hogy büntetlen előéletű, ez nem érdem, a kártalanítást igénylő személyek döntő többsége szintén büntetlen előéletű.

[21] A perköltség kapcsán előadta, nem helyesen döntött az elsőfokú bíróság úgy, hogy a felek a költségeiket maguk viselik. A felperes költségigénye 2.384.400 forint volt, 6%-os mértékben lett pernyertes, így a részére megítélhető perköltség még ezt alapul véve is 143.064 forint lett volna. Az alperes 900.000 forint perköltségre tartott igényt és 94%-os mértékben lett pernyertes, így 846.000 forint perköltség járt volna számára. Ezeket a számokat figyelembe véve az alperes részére elsőfokú perköltségként 702.936 forintot kell megítélni. Ezenfelül a felperes perköltségigénye eltúlzott, ezért indokolt lenne azt a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján meghatározni. A jelen perben a Pp. 83. § (3) bekezdése nem alkalmazható, miután a felperes 6%-os mértékű pernyertessége éppen azt

jelenti, hogy a követelt összeg eltűzött volt, ráadásul a jelen perben megítélt összegből a vagyoni kárigény nem mérlegelés eredménye volt.

[22] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az alperes fellebbezésének elutasítását kérte.

[23] Előadta, annyiban egyetért az alperesi fellebbezéssel, hogy az új Be. és az új Ptk. szabályait kellett volna az ügyben alkalmazni, de azok lényegében hasonló tartalmúak az elsőfokú bíróság által alkalmazott jogszabállyal. Kiemelte, az alperes nem adott számot arról, hogy mi alapján kéri a nem vagyoni kártalanítás 180.000 forintban történő meghatározását. Hangsúlyozta, hogy a fogvatartáson kívüli időszakra is megítélhető elmaradt jövedelem akkor, ha az számszerűsíthető és okozati összefüggésben van a fogvatartással. Az alperes álláspontja szerint ugyan a felperes az elmaradt jövedelmének összegét nem bizonyította, azonban részletes számításokat adott elő, és okirattal igazolta, hogy a kártalanítás szempontjából releváns években milyen összegű jövedelemmel rendelkezett. Ismét hangsúlyozta, hogy az alperes egyik képviselője, államtitkár kormánybiztos volt az, aki a sajtóban bejelentette a felperes előzetes letartóztatását, így az alperes nem hivatkozhat arra, hogy ez a jelen perben nem értékelhető a terhére.

[24] Az alperes perköltségigénye kapcsán előadta, hogy a kért munkadíj és az elvégzett munka nincs összhangban egymással, az alperes számos hasonló ügyben lát el jogi képviselést, így ez a képviselő részéről különösebb felkészülést nem igényel.

[25] Az alperes a fellebbezési ellenkérelemre tett észrevételeiben kiemelte, hogy a fellebbezés elutasításának nincs helye. Álláspontja szerint az ár- és értékviszonyok változásának kompenzálására a kamat szolgál. Az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártalanítás összege pedig messze meghaladja az ilyen perekben szokásos mértéket.

[26] A felperes fellebbezése részben, míg az alperesé nem megalapozott.

[27] Az alperes fellebbezésében 180.000 forintot és járulékait meghaladóan a kereset elutasítását, a felperes pedig az eredeti keresetéhez képest kisebb összegű, 12.447.692 forintos marasztalást kért. Erre tekintettel a Pp. 358. § (5) bekezdésének megfelelően első fokon jogerőre emelkedett a kereset 12.447.692 forintot és járulékait meghaladó részének elutasítása, illetve az alperes marasztalása 180.000 forint és járuléka erejéig.

[28] Az ítéltábla a tényállást kiegészíti a következőkkel.

[29] A felperes 2010. december 14-én, az előzetes letartóztatás ideje alatt a büntetés-végrehajtási intézetből levelet intézett a helyi választási bizottság elnökéhez, amelyben

bejelentette, hogy elháríthatatlan akadályoztatása miatt a települési képviselői jogviszonyáról az adott nappal lemond.

[30] A perben a felek és az elsőfokú bíróság álláspontja részben eltérő volt abban a kérdésben, hogy az ügyre a régi, vagy az új Be., illetve a régi, vagy az új Ptk. rendelkezéseit kell-e alkalmazni. A felek egyetértettek, hogy az ügyre az új Be. az irányadó, az elsőfokú bíróság ezzel ellentétesen foglalt állást. A felperes eredeti álláspontja az volt, hogy az ügyre az új Ptk. irányadó, ezzel az alperes és az elsőfokú bíróság sem értett egyet, és az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésére tekintettel a felperes a 9. sorszámú jegyzőkönyvben a keresetét akként módosította, hogy a kártalanítás módjára és mértékére a régi Ptk. alkalmazását kéri, azaz keresetének jogalapjaként a régi Ptk. rendelkezéseit jelölte meg. Az alkalmazandó jogszabályok kérdését a Fővárosi Ítéltábla is vizsgálta, és az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetésre jutott.

[31] A keresetlevélhez csatolt iratokból megállapítható, hogy bár a felperessel szemben a büntetőeljárás a régi Be. alapján indult és az előzetes letartóztatásának idején is ez a törvény volt hatályban, jogerős felmentésre azonban az új Be. szerinti eljárásban került sor, tekintettel arra, hogy az új Be. 867. §-a szerint 2018. július 1-jén lépett hatályba, és azt a 868. § (1) bekezdésének megfelelően az ott meghatározott eltérésekkel a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kellett. A kártalanítási eljárásra speciális hatálybaléptetési szabályt az új Be. nem tartalmaz. A 844. § és 845. § rendelkezik a kártalanítási jogviszonyról, eszerint azt lehet megállapítani, hogy annak létrejöttéhez a jogszabály két tény bekövetkezését kívánja meg: egyrészt a felperesnek a törvényben meghatározott, személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedést kell elszenvednie, másrészt az eljárásnak a bűnösség megállapítása nélkül kell végződnie a törvényben pontosan meghatározott módon, ez jelen esetben a felperes felmentése volt az új Be. 845. § (2) bekezdés a) pontjának megfelelően. Tehát a kártalanítás alapjául szolgáló tények teljeskörűen az új Be. hatályba lépését követően következtek be, ebből pedig – figyelemmel a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdés a) pontjára – az következik, hogy a felperes és az alperes közötti kártalanítási jogviszony az új Be. hatálya alatt jött létre, így a perbeli jogviszonyra az új Be. az irányadó.

[32] Mindezek miatt kell állást foglalni arról, hogy az ügyben a régi vagy az új Ptk. alkalmazandó. Kétségtelen, hogy maga a kényszerintézkedés, azaz a szabadságelvonás a régi Ptk. hatálya alatt következett be, így az új Ptké. 54. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel a régi Ptk. alkalmazása tűnhet a helyes döntésnek. Ugyanakkor az új Be. jelen jogviszonyra nézve speciális rendelkezései alapján az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli jogviszonyt az új Ptk. alapján kell elbírálni. Az új Be. 853. § (2) bekezdése tartalmazza az utaló rendelkezést a Polgári Törvénykönyv szabályaira. Eszerint a kártalanítás módjára és mértékére – azaz nem a felek közötti teljes jogviszonyra – a Polgári Törvénykönyvről szóló törvénynek a kártalanításra és a sérelemdíjra vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. Az új Be.-ben ugyan nincs szám szerint azonosítva, hogy melyik Polgári Törvénykönyv szabályait hívja fel, de miután 2018. július 1-jén az új Ptk. volt hatályban, értelemszerűen csak erre történhet az utalás, már csak azért is, mert a régi Ptk.-ban sem a sérelemdíj, sem a kártalanítás jogintézménye nem szerepel. Így teljesen egyértelmű, hogy az ügyben alkalmazandó, a jelen jogviszony tartalmát speciális jogszabályként rendező új Be.

szabja meg azt, hogy melyik Ptk.-t kell alkalmazni, ezért nem kell az új Ptké. 54. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezést figyelembe venni.

[33] Az ítéltábla tehát az elsőfokú bíróságtól és a felek – ítélethozatalkor már – egybehangzó nyilatkozataitól eltérően értelmezte az új Ptk. hatályára és alkalmazhatóságára irányadó jogszabályokat, ezért a Pp. 373. § (5) bekezdésének megfelelően a másodfokú eljárásban anyagi pervezetés körében erről a feleket tájékoztatta. Erre tekintettel a felperes keresetváltoztatással élt annyiban, hogy a keresetét a korábbi jogalap mellett másodlagosan az új Ptk.-ra alapítva is előterjesztette. Az alperes a megváltoztatott keresetre úgy nyilatkozott, hogy az ellenkérelmét nem kívánja megváltoztatni, illetve az új Ptk. 6:534. § (1) bekezdésével kapcsolatos körülményekre kiterjeszteni. A keresetváltoztatást a másodfokú bíróság megengedte, így ezt a keresetet kellett a másodfokú eljárásban a fellebbezési kérelem és ellenkérelem keretei között elbírálni.

[34] Miután a fent kifejtettek szerint az ügyben a régi Ptk.-t nem lehet alkalmazni, így a felperes elsődleges, régi Ptk.-ra alapított keresete nyilvánvalóan nem alapos.

[35] Ezért azt kellett vizsgálni, hogy a másodlagos, új Ptk.-ra alapított keresete a vagyoni kártalanítás tekintetében megalapozott-e, illetve a nem vagyoni kártalanítás körében indokolt-e az alperes által nem vitatott és első fokon jogerőre emelkedett 180.000 forintnál nagyobb összeget megítélni.

[36] A felek között nem volt vitás, hogy a kártalanításnak az új Be. 844. §-ában és 845. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt feltételei bekövetkeztek, ezért a felperesnek az általa igazolt mértékű kártalanítás jár. Az új Be. 853. § (1) bekezdése szerint a kártalanítási perben a szabadság alaptalan korlátozása, illetve elvonása miatt bekövetkezett kár megtérítése, illetve a nem vagyoni sérelemért járó sérelemdíj követelhető. A (2) bekezdésnek megfelelően a kártalanítás módjára és mértékére kell a Polgári Törvénykönyv rendelkezéseit alkalmazni.

[37] Az ítéltábla kiemeli, hogy a kártalanítás alapja nem az, hogy a felperest jogellenesen vették őrizetbe vagy tartóztatták le, hanem – ahogy az új Be. is fogalmaz – a kártalanítás az alaptalan szabadságelvonásért jár, azaz olyan esetben vállalja az állam, hogy az új Be.-ben meghatározott keretek között a terhelt részére kártalanítást fizet, ha az előzetes letartóztatás vagy őrizet ugyan nem volt jogellenes, azonban utóbb – jelen esetben a felmentésre tekintettel – alaptalannak bizonyult. Ez a szabályozás megfelel az új Ptk. 6:564. §-ának, amely általános jelleggel rögzíti, hogy kártalanítás a jogszerűen okozott kárért jár, és csak olyan esetben, amikor jogszabály kifejezetten előírja. Ebből az következik, hogy a kártalanításra nem lehet teljeskörűen alkalmazni az új Ptk. kártérítésre és sérelemdíjra irányadó szabályait, hanem – ahogy az új Ptk. 6:564. §-a és az új Be. 853. § (2) bekezdése is rögzíti – a kártérítési szabályokat a kártalanítás módja és mértéke körében kell figyelembe venni. Vagyis a kártalanítási eljárásban a kártalanításra irányadó jogszabály által meghatározott keretben van helye térítésnek.

[38] Jelen esetben ezt az új Be. 844. §-a szabja meg, eszerint a kártalanítás kizárólag a szabadság korlátozásának, illetve elvonásának ténye és tartama miatti hátrányok orvoslására szolgál. Az indokolás kiemeli, hogy a kártalanítás megállapításánál nem releváns a gyanúsításban szereplő vagy vád tárgyává tett cselekmény súlya és társadalmi megítélése. Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a kártalanítás jogosultja, azaz a korábbi büntetőeljárás terheltje komplex élethelyzetben van, amikor az alaptalan szabadságelvonást elszenvedti, hiszen több, egymással összefüggő, de mégis jogilag elkülöníthető tényezőből eredően érik hátrányok. Egyrészt nyilvánvalóan sérelmes bármely személy számára, ha ellene büntetőeljárás indul, ennek során különböző, a kártalanítás hatálya alá nem tartozó eljárási cselekményeknek vetik alá, tudomást szerezhet az eljárásról a szűkebb és tágabb környezete. Nem szükségszerű, de lehetséges, hogy a terhelttel szemben a büntetőeljárás során olyan kényszerintézkedést alkalmaznak, amely a szabadság elvonásával vagy korlátozásával jár, ez az előzőek mellett további, más jellegű sérelmeket is okoz a személyes szabadság megsértése révén. Az új Be. szabályaira tekintettel egyértelmű, hogy a terhelt felmentése esetén az állam nem a büntetőeljárás által okozott hátrányok teljessége, hanem csak és kifejezetten az alaptalan szabadságelvonással járó kényszerintézkedés ténye és annak tartama miatt vállalt kártalanítást, így az új Be.-n alapuló kártalanítás iránti perben a felperes csak az ezzel kapcsolatos, ezzel okozati összefüggésben álló igényeket érvényesítheti, és a bíróság is csak ezeket ítélni meg. Ezért az eljárás során mind a felperesnek, mind a bíróságnak szét kell választani a vagyoni és nem vagyoni hátrányokat abból a szempontból, hogy melyik az, amelyet a szabadságelvonás miatt, és melyik az, amelyet általában a büntetőeljárás miatt szenvedett el a felperes, illetve melyik az, amelynek bekövetkezésében mind a két esemény közrehatott. Kártalanítási perben csak a szabadságelvonás tényével és tartamával okozati összefüggésben álló igények, vagy az igényeknek az ezzel okozati összefüggésben álló része ítélni meg. Az elsőfokú bíróság ítéletéből megállapítható, hogy ezt mind a vagyoni, mind a nem vagyoni sérelmek megítélése során szem előtt tartotta, és törekedett a hátrányok ilyen módon történő szétválasztására, azonban e körülmények mérlegelésével hozott döntésével a felek nem értettek egyet.

[39] A felperes a vagyoni kártalanítás iránti igényét a korábbi ügyvédi tevékenységből eredő elmaradt jövedelmében, valamint a mandátuma lejártáig lemondása hiányában őt megillető képviselői tiszteletdíjban jelölte meg, ami az új Ptk. 6:522. § (2) bekezdés b) pontja szerinti elmaradt vagyoni előnynek felel meg.

[40] Az ügyvédi tevékenysége elmaradásából eredő összeget figyelemmel az új Ptk. 6:528. § (3) bekezdésében foglalt elvekre, a 2009. és 2010. évi jövedelmére alapítva számolta ki és csatolta a korábbi jövedelem összegét igazoló adóbevallásait is. Annak indokaként, hogy a kártalanításra az előzetes letartóztatást követő kb. 4 és 1/3 hónapra is jogosult, előadta, hogy az előzetes letartóztatás miatt került abba a helyzetbe, hogy a korábbi ügyfelei elpártoltak tőle, és ezért nem jutott a szabadulását követően sem jövedelemhez. Az alperes azt nem vitatta, hogy az előzetes letartóztatás idejére az elmaradt jövedelmet meg kell térítenie. Vitatta azonban, hogy a felperes igazolta volna, hogy jövedelme ténylegesen elmaradt ebben az időben, és kifejezetten vitatta, hogy egyáltalán lehetőség lenne kártalanítási perben az előzetes letartóztatást követő időszakra jövedelemvesztés megítélésére.

[41] A felperes azt állította, hogy 2011. évben már nem ért el ügyvédi tevékenységéből eredően jövedelmet. Ezt alátámasztja a csatolt adóbevallás, de ezt a tényt önmagában az alperes nem is vitatta. A felek között a jövedelemkiesés oka volt a vitás. A felperes az előzetes letartóztatás miatti bizalomvesztésre, az alperes pedig a 2010. évi kormányváltásra hivatkozott. A csatolt adóbevallásokból azt lehet megállapítani, hogy a felperes az ügyvédi tevékenységéből 2009-ben bruttó 14.565.000 forint, 2010-ben bruttó 6.661.250 forint jövedelmet ért el. Ebből tehát az a következtetés levonható, hogy a felperesnek 2009-ről 2010-re valóban csökkent az éves jövedelme. Az alperes ugyanakkor csak állította, de semmivel nem igazolta, hogy a felperes jövedelmének csökkenése mögött a kormányváltás és az ebből eredő állami megrendelések elmaradása állt. Még ha ez részben valószínűsíthető lenne, akkor sem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a felperes emiatt 2010. második félévétől kezdve semmilyen ügyvédi tevékenységből eredő jövedelmet nem tudott volna elérni, tekintettel arra, hogy a társasalombiztosítási járulékok alapját képező adatok szerint a második félévben is szerzett jövedelmet, ahogy később, 2019-ben és 2020-ban is, amikor ügyvédi tevékenységét újrakezdte, pedig időközben Magyarországon kormányváltás nem volt. Így pusztán az alperes hivatkozása, azt igazoló bizonyítékok hiányában, nem elegendő annak a megállapításához, hogy a kormányváltás miatt a felperes 2011-ben már amúgy sem ért volna el ügyvédként jövedelmet. Ebből viszont az következik, hogy a felperes az ügyvédi tevékenységéből eredően valamilyen mértékű jövedelemhez bizonyosan hozzájutott volna az előzetes letartóztatása ideje alatt és ezt követően is, ha erre nem kerül sor, ezért a jövedelemkiesés miatt kártalanításra jogosult.

[42] Az elmaradt jövedelem összegének kiszámítása során a felperes helyesen alkalmazta az új Ptk. 6:528. § (3) bekezdését, miután főszabály szerint a jövedelemkiesést valóban az előző évben elért havi átlagjövedelem alapulvételével lehet meghatározni a jövedelempótló járadékra irányadó rendelkezés megfelelő alkalmazásával. Egyetértett ugyanakkor az ítéltábla az elsőfokú bírósággal abban, hogy a (3) bekezdés második mondata jelen esetben alkalmazandó, miután a károsodást, azaz 2010. december 3-át megelőző egy évben a felperes jövedelmében valóban tartós változás következett be, mert az 2009-ről 2010-re kevesebb, mint a felére csökkent, ami jelentős és az 1 éves időtartamra tekintettel tartós változásnak tekinthető. Ezért valóban a 2010. évi felperesi jövedelmet kell alapul venni a jövedelemkiesés számítása során. A felperes a 19. sorszámú keresetváltoztatásában úgy számolt, hogy a 2010. évi havi nettó átlagjövedelme 322.839 forint volt az EVA és a járulékok levonását követően. Ezt az alperes nem vitatta, és az elsőfokú bíróság is ezt elfogadva számította ki az elmaradt jövedelem összegét. Ezzel a havi összeggel és számítási móddal az ítéltábla is egyetértett, és mert ezt alperes a fellebbezésében nem is vitatta, az ítéltábla megállapította, hogy a felperes 2009. december 3-tól január 3-ig, azaz a fogvatartása alatt 322.839 forint jövedelemtől esett el.

[43] Az alperes vitatta, hogy a felperes számára egyáltalán megítélhető kártalanítás a szabadulását követő időszakban kiesett jövedelem miatt. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a fent már hivatkozott jogszabályokból nem az következik, hogy a felperesnek kizárólag az előzetes letartóztatás ideje alatt elmaradt jövedelmét lehet megtéríteni, hanem az, hogy az előzetes letartóztatás miatt, tehát azzal okozati összefüggésben kiesett jövedelmét, ami nem feltétlenül csak a szabadságelvonás idejére esik. Ezzel az okfejtéssel a Fővárosi Ítéltábla

teljes mértékben egyetért, nincs ugyanis olyan jogszabályi rendelkezés, amely az alperes által állított módon korlátozná az elmaradt jövedelem megtérítését, illet az alperes sem tudott megjelölni. Az új Be. 844. §-a szerint a kártalanítás a szabadság korlátozásának, illetve elvonásának ténye és tartama miatti hátrányok orvoslására szolgál, tehát minden olyan hátrány orvoslására, amely a szabadságelvonás miatt, azaz azzal okozati összefüggésben következett be. Ha a felperes a perben tudja igazolni, hogy a szabadságelvonás okozta a későbbi jövedelemkiesését, akkor ennek megtérítését az új Be. 844. §-a, 853. § (1) és (2) bekezdése, valamint az új Ptk. 6:564. §-a és 6:522. § (2) bekezdés b) pontja alapján követelheti.

[44] Annak okaként, hogy 2011. január 4-től, azaz szabadulása után 2011. május 13-ig sem jutott jövedelemhez, a felperes az ügyfelek elmaradását, azok bizalomvesztését jelölte meg. Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a társadalom és az ügyvédi tevékenység ismerete alapján külön bizonyítás nélkül is elfogadható, hogy az ügyvéd-ügyfél kapcsolatban a bizalom valóban jelentős tényező, ennek elvesztése az ügyfelek elpártolásához vezethet, és a 2011. évi 0 forint jövedelmet tartalmazó adóbevallás igazolja, hogy ez be is következett. Ugyanakkor egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a nyilvánvaló bizalomvesztésnek az okaként nem lehet kizárólag az előzetes letartóztatást elfogadni. Kétségtelen – ahogyan arra a felperes is helyesen hivatkozott –, hogy az előzetes letartóztatás nem választható el teljes mértékben a büntetőeljárástól, hiszen megindult büntetőeljárás esetén, annak során van lehetőség a terhelt előzetes letartóztatására. Az új Be. 844. §-ában foglalt korlátozásra tekintettel azonban a kártalanítási igény elbírálása során mégiscsak szét kell választani a kettő hatását. A józan ész szabályai alapján elfogadható, hogy az ügyfelek valamilyen mértékű bizalomvesztésére már önmagában az is okot ad, ha az ügyvédjükkel szemben büntetőeljárás indul. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a büntetőeljárás megindításának tényét lényegesen súlyosbítja az előzetes letartóztatás, mégpedig két okból. Egyrészt azért, mert a társadalom szemében a büntetőeljáráshoz képest súlyosabb megítélés alá esik az a személy, aki előzetes letartóztatásba is kerül ennek során, mert ez még inkább azt az – egyébként téves – képzetet kelti, hogy az érintett személy minden bizonnyal bűnös, vagy legalábbis várhatóan el fogják ítélni. Másrészt rendkívül lényeges, hogy a felperes olyan tevékenységet végez az ügyfelei számára, amelynek során bármilyen felmerülő probléma, intézendő ügy esetén elérhetőnek kell lennie. Ehhez képest a felperes egy hónapon keresztül az ügyfelei számára elérhetetlen volt, az ügyfelek bizalmát a büntetőeljáráshoz és az előzetes letartóztatáshoz kapcsolódó negatív értéktételek mellett az is erősen rombolja, ha az ügyvéd előre nem látható időre elérhetetlenné válik. Mindezek alapján tehát az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy az ügyfelek elpártolása minden bizonnyal okozati összefüggésben áll az előzetes letartóztatással, de nem független a büntetőeljárás megindításának tényétől sem, ami miatt viszont az új Be. 844. §-ának megfelelően kártalanítás nem jár. Ezért valóban részleges az okozati összefüggés az ügyfelek elpártolása és emiatt az előzetes letartóztatást követő időszakra kiesett jövedelem és az előzetes letartóztatás között.

[45] Tekintettel azonban arra, hogy a körülmények egyidejűsége miatt objektíve számszerűsítható módon nem lehet szétválasztani, hogy pontosan mely ügyfelek elpártolását, vagy milyen mértékű jövedelemkiesést okozott az egyik, illetve a másik tényező, ezért a bíróságnak nincs más lehetősége, mint hogy a rendelkezésre álló adatok alapján az okozati összefüggés körében mérlegeljen. Nem helytálló tehát a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, hogy ilyen mérlegelésre nincs lehetőség, miután a bíróság jelen esetben nem az

okiratokkal igazolt összecszerűséget mérlegeli felül, hanem azt veszi figyelembe, hogy a jövedelemkiesés oka nem kizárólag a szabadságelvonás. Az elsőfokú bíróság ezt a mérlegelési tevékenységet elvégezte, azonban annak eredményével az ítéltábla nem értett egyet. A fent kifejtettek tekintettel az ügyfelek gyors és azonnali elpártolásában az ítéltábla nagyobb szerepet tulajdonított az előzetes letartóztatásnak, mint az elsőfokú bíróság, és arra a következtetésre jutott, hogy ez 80%-ban okozta azt, hogy a felperes az ügyfeleit elvesztette. Ennek megítélése során figyelemmel volt arra is, hogy olyan hatást vizsgált, amely nem egy hosszabb büntetőeljárás során időben később következett be, hanem az ügyfelek elmaradása igazoltan közvetlenül az előzetes letartóztatás után már megtörtént. Ezért az ítéltábla mérlegelése szerint az előzetes letartóztatást követő, az ügyvédi tevékenység szüneteltetéséig tartó 4 és 1/3 hónapos időszakra a felperes a kiesett jövedelmének 80%-ára tarthat igényt. Az elsőfokú bíróság helyesen határozta meg, hogy a havi nettó 322.839 forintot figyelembe véve a felperesnek 2011. május 13-ig 1.397.169 forint jövedelme maradt el, az ítéltábla szerint pedig ennek 80%-a áll okozati összefüggésben az előzetes tartóztatással, és ez 1.117.735 forint.

[46] Ehhez adódik hozzá a fogvatartás időszakára járó összeg, azaz a 322.839 forint, így a felperesnek 2010. és 2011. évben összesen 1.440.574 forint jövedelme maradt el az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben.

[47] A felperes 19. sorszámú beadványában a keresetét felemelte, és azt kérte, hogy az elmaradt jövedelmét a bíróság ne a 2011. évben, hanem a felmentéskor, tehát 2020-ban irányadó ár- és értékviszonyok szerint bírálja el, miután a két időszak között rendkívül hosszú idő telt el. Az alperes vitatta, hogy a felperes által kért valorizációra lehetőség lenne, a vagyoni kár mértéke ugyanis pénzben egyértelműen meghatározható, a vagyoni kártalanítás mértéke pedig csak a bekövetkezett vagyoni kár mértékével lehet egyenlő, az okozott kárnál nagyobb összegű követelés alappal nem támasztható. Pusztán a nem vagyoni kártalanítás mértékének meghatározásakor kell az ítélelhozatalkori ár- és értékviszonyokat figyelembe venni, de ebből nem következik, hogy ez a vagyoni kárigények esetén is alkalmazható lenne. Emellett a 20. sorszámú beadványában előadta, hogy amennyiben felmerülhetne a vagyoni kár értékének módosítása, akkor a minimálbér összegének időbeli változása a felperesnél esetlegesen jelentkező konkrét bérváltozás szempontjából nyilvánvalóan nem lenne irányadó.

[48] Mindezekre figyelemmel a bíróságnak elsődlegesen arról kellett állást foglalnia, hogy lehetséges-e a kártalanítás meghatározása a kár bekövetkezésekor, azaz a 2010-2011. évi ár- és értékviszonyokhoz képest eltérő, a ténylegesen bekövetkezett kár valamiféle valorizációjával kiszámított elmaradt jövedelem alapján. Ezzel kapcsolatban az elsőfokú bíróság és az alperes is úgy foglalt állást, hogy erre egyértelműen nincs lehetőség. Ugyanakkor az ítéltábla rámutat arra, hogy az új Be. 853. § (2) bekezdésének és az új Ptk. 6:564. §-ának utaló szabálya folytán a jelen eljárásban alkalmazandó, kártérítés mértékére irányadó új Ptk. szabályok között található a 6:534. §. Ez pedig a vagyoni kárigények esetére kifejezetten lehetővé teszi a felperes által kért értékszámítást, ugyanis ennek (1) bekezdése szerint, ha a károkozás és az ítélelhozatal között az időmúlásra vagy egyéb körülményre tekintettel az értékviszonyokban jelentős változás következett be, a bíróság az okozott kár mértékét az ítélelhozatal időpontjában fennállt értékviszonyok szerint határozhatja meg. Ebben az esetben a károkozó késedelmi kamat fizetésére az érték meghatározásának

időpontjától kezdődően köteles. Miután tehát az értékegyeztetés a vagyoni kárigények esetén alkalmazható, így az új Be. és az új Ptk. utaló szabálya folytán kártalanítás esetén is irányadó, tehát nem helytálló az alperes és az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes álláspontja.

[49] A kártérítés főszabálya szerint, az új Ptk. 6:532. §-ának megfelelően a kártérítés a károsodás bekövetkezésekor nyomban esedékes, így a kár bekövetkezésének értéken kell meghatározni a felperest ért hátrány mértékét, viszont az esedékesség bekövetkezéséből eredően mindaddig, amíg nem teljesít, az alperesnek kamatot kell fizetnie. Ez a kamat pontosan azt szolgálja, hogy a kár bekövetkezése és a teljesítés közötti időszakra kompenzálja a károsultat amiatt, hogy a károsodását követően valamennyi idő elteltével jut csak hozzá ahhoz az összeghez, amely a kárát fedezi, azaz a kamattal együtt kerül abba a helyzetbe, mint ha a károsodás nem következett volna be. Az új Ptk. 6:534. §-át nyilvánvalóan akkor kell alkalmazni, amikor ez a kamat valamilyen okból kifolyólag – amely lehet a hosszú időmúlás, az ezalatt bekövetkező egyéb változások, bármilyen egyéb körülmény – nem alkalmas a károsult ilyen jellegű kompenzálására, azaz ha a kárát a kár bekövetkezésének értéken veszi figyelembe a bíróság, akkor a károsult még a kamattal együtt sem kerül a károsodása előtti helyzetbe.

[50] Jelen esetben ez nyilvánvalóan így van, miután az esedékesség időpontját – a speciális szabályozás folytán – nem az új Ptk. 6:532. §-a, hanem az új Be. 853. § (3) bekezdése határozza meg. Ebből pedig az következik, hogy kamatot is csak ettől az időponttól követelhet a terhelt, a felmentő ítélet jogerőre emelkedése és az elmaradt jövedelemből eredő károsodás bekövetkezése között pedig a jelen esetben mintegy tíz év telt el. Ezért az ítéltábla indokoltnak tartja az új Ptk. 6:534. §-ának alkalmazását, miután a felperest a kamat semmiképpen nem kompenzálja az időmúlás miatt, így, ha a jogszabály által lehetővé tett ár- és értékviszonyokhoz történő hozzáigazítást a bíróság nem végzi el, akkor a felperes lényegesen kisebb értékű pénzüsszeghez jut hozzá jövedelemkiesés címén, mint amilyen értéket ez az összeg a 2010-2011. évben, tehát annak elmaradásakor képviselt. Ebben az időszakban – az alperes által nem vitatott adatok alapján – körülbelül 200%-kal változott a minimálbér, az éves infláció pedig az időszak elején és végén is több éven keresztül 3,5% körül mozgott. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által közzétett adatokból azt lehet megállapítani, hogy a bérek (az átlagkereset, a minimálbér, a garantált bérminimum, a bruttó és nettó átlagkereset) az inflációt jelentős mértékben meghaladóan nőttek, azaz ha a felperes az ügyvédi munkájáért járó ellenértéket 2020-ban szerzi meg, akkor lényegesen jelentősebb jövedelemhez jutott volna. Az új Ptk. 6:534. §-a az ár- és értékviszonyok alapján történő valorizációt az ítélethozatalig teszi lehetővé. A felperes azonban ezt csak 2020. évig, tehát a polgári ítélet hozatalát megelőző időpontig kérte. Ezért kérelmének korlátai között kellett vizsgálnia a bíróságnak az ár- és értékviszonyok változását.

[51] Az új Ptk. 6:534. §-a szerinti, későbbi ár- és értékviszonyokon alapuló számítás nyilvánvalóan soha nem lehet teljesen egzakt. Azt, hogy a káresemény bekövetkezésekor mennyi volt a bekövetkezett kár összege, a fentiek szerint az ítéltábla az adóbevallások alapján kiszámította. De, hogy ennek 2020. évben mennyi az adott évi ár- és értékviszonyoknak megfelelő értéke, mindenképpen egy becslés eredménye, hiszen egy, a valóságban be nem következett helyzetet modellez ilyenkor a bíróság. Tekintettel azonban

arra, hogy ezt a jogszabály lehetővé teszi, ezt a becsléssel együtt járó számítást el lehet végezni.

[52] A felperes a 19. sorszámú beadványa szerint a változás becslése során a minimálbér változásának mértékét vette alapul. Az ítéltábla is meggyőződött arról – bár ezeket az adatokat az alperes sem vitatta –, hogy a KSH által hivatalosan közzétett adatok szerint 2011. január 1-jén 78.000 forint, 2020. január 1-jén pedig 161.000 forint volt a minimálbér. Ezek között a változás mértéke valóban 206%-os mértékű, azaz a 2011. januári minimálbérek a 2020. januári minimálbér a 206%-a. A felperes akként számolt, hogy a 2011. első félévében elért jövedelmének 206%-át jelölte meg a 2020. évi ár- és értékviszonyoknak megfelelő elmaradt jövedelemnek. Erre a számítási módra az alperes semmilyen érdemi nyilatkozatot nem tett, pusztán annyit adott elő, hogy ez nyilvánvalóan nem helyes. Ezzel szemben az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy ez a számítási mód nem nyilvánvalóan helytelen, és bár nem feltétlenül ez az egyetlen lehetséges értékarányosítási módszer, azonban egyáltalán nem tekinthető logikátlanak, hogy a felperes a 2010. és 2020. közötti, valóban jelentős bérváltozási trendhez kötötte az elmaradt jövedelme kapcsán az ár- és értékviszonyok változása meghatározásának módját. Összességében az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy miután ezzel szemben az alperes érdemi ellenérvet nem hozott fel, a felperes számítása pedig nem tekinthető nyilvánvalóan hibásnak vagy logikátlanak, ezért azt az ítélezése alapjául elfogadta.

[53] Erre tekintettel tehát a felperest a korábban már kiszámított 1.440.574 forint elmaradt jövedelem 206%-a, azaz 2.967.582 forint illeti meg az ügyvédi tevékenységből elmaradt jövedelem jogcímén. Miután ezt az összeget 2020. évre határozta meg az ítéltábla, ezért az új Ptk. 6:534. § (1) bekezdése és az új Be. 853. § (3) bekezdése alapján a felmentő ítélettől, azaz 2020. február 24-től köteles az alperes ezután az új Ptk. 6:48. § (1) bekezdésének megfelelő mértékű kamat megfizetésére.

[54] A felperes ezenfelül elmaradt jövedelem jogcímén érvényesítette az önkormányzati képviselői tiszteletdíjának összegét. Ennek mértékét település Község Önkormányzata képviselő-testületének 12/2006. (IX. 29.) önkormányzati rendelete 3. § (1) bekezdésére alapította, mely szerint a képviselői tiszteletdíj havi 60.000 forint. Az összeget jogszabály igazolja, ezt az alperes nem is vitatta. Ugyanakkor azt már vitatta, hogy a felperes képviselői mandátuma az előzetes letartóztatás miatt szűnt volna meg. Kiemelte, hogy a felperes maga mondott le, méghozzá saját előadása szerint sem az előzetes letartóztatás, hanem az ellene emelt vád miatt. Ezzel szemben a felperes azt hangsúlyozta, hogy a lemondásra az előzetes letartóztatása alatt erkölcsi okokból került sor, kifejezetten azért, mert úgy ítélte meg, hogy egy „börtönviselt” személy ilyen jellegű közéleti tisztséget semmiképpen nem viselhet sem az előzetes letartóztatás idején, sem azt követően.

[55] Az ítéltábla álláspontja szerint nem zárja ki a képviselői jogviszony alapján járó tiszteletdíj megítélését önmagában az, hogy maga a felperes mondott le a mandátumáról. A lényeges kérdés ugyanis az, hogy erre a lemondásra a felperest mi vezette, tehát hogy ez okozati összefüggésben áll-e az előzetes letartóztatással, vagy sem. Ebben a körben az

ítélőtábla az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetésre jutott, méghozzá az egyetlen rendelkezésre álló bizonyíték, azaz a felperes levele alapján. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet tényállását a felperes által a keresetlevélhez csatolt, az önkormányzati képviselői mandátumáról történt lemondást tartalmazó levéllel kiegészítette. Ez az okirat előzetes letartóztatása idején kelt, amikor a felperes, bár valóban csak 30 napra helyezték előzetes letartóztatásba, nem lehetett biztos abban, hogy ennek a meghosszabbítására nem fog-e sor kerülni. Ekkor kétségtelenül tudatában volt annak is, hogy ellene nyomozás folyik, de annak is, hogy büntetés-végrehajtási intézetben tölt minimum egy hónapot, lehetséges, hogy hosszabb időt. A levélben a felperes a lemondását az elháríthatatlan akadályoztatásával indokolja. Nem utal az ellene indult büntetőeljárásra, sajtókampányra, bármi egyébire, hanem kifejezetten arra, hogy a képviselői tevékenységét előreláthatóan nem fogja tudni ellátni, nyilvánvalóan azért, mert ebben ekkor fizikailag, általa pontosan nem ismert ideig akadályozva van. Abból, hogy erről a felperes az előzetes letartóztatását követően rövid időn belül rendelkezett, valóban kikövetkeztethető, hogy nem kívánta kivárni, mennyi ideig fog fennállni az akadályoztatása, az előzetes letartóztatást mindenképpen a képviselői tevékenységgel összeegyeztethetetlennek tartotta. Lehetséges, sőt, valószínű, hogy a választók bizalma felperesben ténylegesen megrendült, és nem kizárólag az előzetes letartóztatás, hanem a büntetőeljárás ténye miatt is, az azonban egyértelmű, hogy a felperest azon döntésében, hogy lemondjon a mandátumáról, az előzetes letartóztatás motiválta, ez pedig egy olyan reakció, amelyet az ítéltábla nem tartott kirívóan okszerűtlennek vagy megalapozatlannak. Miután a lemondás tényleges és indokolható motivációja maga az előzetes letartóztatás volt, ezért az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy az ebből eredő elmaradt jövedelem, vagyis a havi 60.000 forint képviselői tiszteletdíj kiesése kizárólag az előzetes letartóztatással áll okozati összefüggésben, így ennek elmaradása miatt is megilleti a felperest vagyoni kártalanítás.

[56] A felperes keresetében előadta, hogy összesen 46 hónapra illetve volna még meg a képviselői tiszteletdíj, ami helytálló, figyelemmel arra, hogy a következő önkormányzati választás 2014. októberében volt, a felperes 2010. december 3-án került őrizetbe, majd előzetes letartóztatásba, és 2014. december 14-én mondott le a mandátumáról, így valóban 46 hónap telt el a következő választásig. A felperes a 19. sorszámú keresetpontosításában a tiszteletdíjnak is a nettó összegét vette figyelembe, levonta a 15%-os személyi jövedelemadót és a 18,5%-os tb járulékot, azaz 33,5%-ot, és ezt a számítást az alperes nem vitatta. A 60.000 forint 66,5%-a 39.900 forint, tehát ez a nettó összeg illetve volna meg a felperest havonta 46 hónapon keresztül. Ez összesen 1.835.400 forint.

[57] A felperes ennek a követelésének is a felmentéskori ár- és értékviszonyok szerinti meghatározását kérte. Ezzel a Fővárosi Ítéltábla egyet is értett, mert a már kifejtettek ugyanúgy alkalmazandók a képviselői tiszteletdíjként elmaradt jövedelemre, mint az ügyvédi munkadíjként elmaradt jövedelemre. Nem teljes mértékben értett egyet ugyanakkor a felperes számításával, aki ennek a 2020. évi értékét is a 2011. és 2020. közötti bérnövekedés alapján számította ki. Ehhez a havi 60.000 forinthez ugyanis nem 2010. év végén és 2011. első felében, hanem 2010 decembere és 2014 októbere között jutott volna hozzá, ha nem kerül előzetes letartóztatásba. Ezért az ítéltábla a fent már hivatkozott, alapvetően becslésen alapuló számítást a felperes által alkalmazott elvek figyelembevételével, de a képviselői mandátumból eredő elmaradt jövedelem időszaka középidejéhez képest végezte el, így a 2012. év végi és 2020. év eleji minimálbér közötti változást vette figyelembe. 2013. január 1-

jén, amely a 2012. év végéhez legközelebb eső időpont, 98.000 forint volt a minimálbér, ez a 2020. év eleji 161.000 forinthez képest 164%-os változást jelent. Tehát a felperes az új Ptk. 6:534. §-ának megfelelően az 1.835.400 forint elmaradt képviselői jövedelem 164%-ára, azaz 3.010.056 forintra tarthat igényt, amely után szintén a felmentő ítélet meghozatalától követelhet kamatot.

[58] Minderre tekintettel tehát az ítéltábla által elfogadott érvek és számítás alapján a felperest összesen 5.977.638 forint vagyoni kártalanítás illeti meg. Ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján ebben a részében részben megváltoztatta, és a felperes vagyoni kártalanítási igényét 5.977.638 forintban fogadta el, ezt meghaladóan viszont a vagyoni kártalanítási igény elutasítását helybenhagyta.

[59] A felperes ezenfelül nem vagyoni kártalanítást is kért, amelynek módjára és mértékére az új Be. 853. § (2) bekezdésének utaló szabálya folytán a sérelemdíj új Ptk.-beli rendelkezéseit kell alkalmazni. A sérelemdíjra irányadó új Ptk. 2:52. § (2) bekezdése pedig utal a kártérítés szabályaira, tehát azok is megfelelően alkalmazandók a nem vagyoni kártalanítás elbírálása során is.

[60] Az alperes önmagában azt nem vitatta, hogy a felperes számára az 1 hónapos szabadságelvonás miatt nem vagyoni kártalanítás jár, vitatta azonban annak a felperes által igényelt, illetve az elsőfokú bíróság által megállapított mértékét. Elfogadta, hogy a börtönkörülményekkel köztudomásúlag együtt járó sérelmek a felperesnél is felmerültek, ezek kapcsolódnak egyrészt magához a fogvatartáshoz, másrészt a fogvatartás során és azt követően a felperesnek a környezetével kialakított viszonyához. Álláspontja szerint a felperes, amikor előadta sérelmeit, valójában egyrészt ezeket a köztudomású sérelmeket sorolta fel, másrészt pedig olyan körülményekre hivatkozott, amelyek a szabadságelvonással nem állnak okozati összefüggésben, ezért a sérelemdíj mértékének meghatározása során a perben nem vehetők figyelembe. Az elsőfokú bíróság ezen körülményeket az ítélet [140] bekezdésétől [171] bekezdéséig vizsgálta.

[61] Az ítéltábla megintcsak az új Be. 844. §-ára hivatkozik, mely szerint valóban csak a szabadságelvonás ténye és időtartama, azaz a személyes szabadság korlátozása miatt felmerült sérelmek vizsgálhatók a jelen eljárásban, és csak ezekre tekintettel ítéltető meg a felperes részére nem vagyoni kártalanítás. A felperes a keresetében számos körülményt megjelölt ennek alapjaként, és az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon döntésével, hogy ezek közül jónéhány a kártalanítási per során nem értékelhető. Ilyen az, hogy milyen indokok vezettek a felperes előzetes letartóztatására, hogy az őrizetbe vételét, illetve az előzetes letartóztatását milyen körülmények között fogatosították, hiszen ezek az események még mind a szabadságelvonás előtt történtek. Egyértelműen nem vehető figyelembe a vád tárgyává tett bűncselekmény súlya és társadalmi megítélése sem, ezt kifejezetten rögzíti az új Be. 844. §-ához fűzött indokolás is. Nem értékelhető jelen perben az alperes terhére a sajtóorgánumok, illetve a felperes által hivatkozott elszámoltatási kormánybiztos tevékenysége, függetlenül attól, hogy a kormánybiztosnak, illetve egyes sajtóorgánumnak az alperessel milyen kapcsolata áll fenn. Ebben a körben az ítéltábla

ismételten rámutat arra, hogy jelen perben nem az alperessel kapcsolatban álló bármely személy vagy szervezet által okozott bármely jogsértésére alapítottnan lehet igényt érvényesíteni, hanem kifejezetten csak az új Be. 844. §-ában meghatározott követeléseket lehet támasztani, ez pedig kizárólag a szabadságelvonással és annak időtartamával kapcsolatos igény, amely fogalmi körébe biztosan nem tartozik bele bármelyik kormánytag nyilvánosság előtt tett nyilatkozata, illetve a sajtó tevékenysége sem. Így nem állapítható meg a felperes jóhírnevének, illetve becsületének sérelme sem a felperes által hivatkozott okból. A fentiek szerint nem értékelhetők a felperes által felsorolt, előzetes letartóztatást követő események sem, tehát, hogy úgy érzékelt, hogy megfigyelik őket, miután ez szintén nem a szabadságelvonással kapcsolatos sérelem. Az ítéltábla kiemeli, alaptalan a felperes azon kifogása, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe házastársának a tanúvallomását, miután az elsőfokú bíróság ezt megtette, ítélete indokolásának [57] bekezdésében írtak szerint. A tanúvallomás azonban csak arra lehet alkalmas, hogy az új Be. szabályaira tekintettel értékelhető hátrányokat bizonyítsa. Ezért hiába közöl egyéb, ezen a körön kívül eső eseményekről szóló adatokat a tanú, azokat akkor sem lehet jelen perben a mérlegelés körébe vonni, ha egyébként arról a házastárs a bíróság által kétségbe nem vont vallomást tett.

[62] A felperest a fogvatartás során, illetve a fogvatartás utóhatásaként érő hátrányok az ügyben figyelembe vehetők, de ebben a körben is tekintettel kell lenni arra, hogy csak az utóbb alaptalannak bizonyult fogvatartás ténye miatt jár kártalanítás. Azaz, ha a felperest a fogvatartása során valamilyen további személyiségi jogi jogsértés éri akár a nyomozóhatóság, akár az ügyészség, akár a büntetés-végrehajtási intézet részéről, és annak oka nem önmagában a szabadságelvonás ténye, hanem az adott szerv jogellenes magatartása, akkor az ilyen jellegű sérelmek sem érvényesíthetők a jelen perben az új Be. 844. §-a adta keretek között. Az, hogy a felperes fogvatartása során a zárka hőmérséklete az egészségre káros volt; hogy a börtönőr vele szemben jogellenes magatartást tanúsított; hogy vallását nem gyakorolhatta; kihallgatásainak a körülményei; illetve ha az engedélyezett mértékű kapcsolattartását nem biztosították, mind ilyen sérelmek, így ezek sem értékelhetők jelen perben, ahogy erre az elsőfokú bíróság is helyesen mutatott rá.

[63] Az ezt meghaladóan a felperes által előadott sérelmek egyrészt valóban a szabadságelvonás miatt, a fogvatartás során bekövetkezett hátrányok voltak, másrészt pedig az előzetes letartóztatás olyan, őt magát és a családját ért következményei, amelyek a perben értékelhetők.

[64] Azon körülmények kapcsán, amelyeket a szabadságelvonás negatív következményeként elfogadott, az alperes visszatérően arra hivatkozik, hogy ezek bekövetkezése köztudomású ténynek tekintendő, és ezek minden előzetes letartóztatottat érő hátrányok. A felperes kifogásolta, hogy a Pp. 266. § (4) bekezdésének megfelelő tájékoztatást a bíróság nem adta meg, de ez csak akkor szükséges, ha a bíróság olyan tényt vesz figyelembe köztudomású tényként, amelyre a felek nem hivatkoztak. Jelen esetben azonban ilyen nem történt, hanem a felperes által előadott tények jelentős részét fogadta el mind az alperes, mind a bíróság a szabadságelvonással együtt járó köztudomású hátrányként, azaz sem az alperes, sem a bíróság nem tette vitássá azt, hogy az adott hátrányok bekövetkeztek, és azt sem, hogy azok a szabadságelvonással állnak okozati összefüggésben. Az alperes nyilatkozata azonban úgy érthető, mintha ezeket csekélyebb súllyal kellene értékelni azért, mert a fogvatartással

tipikusan együtt járó, minden személyt érintő hátrányok, és valamiféle többlétsérellem megléte szükséges ahhoz, hogy a bíróság az alperes által elismertnél magasabb összeget állapíthasson meg. Az ítéltábla ezzel szemben kiemeli, az, hogy valami köztudomású ténynek minősül, nem azt jelenti, hogy annak csekélyebb a jelentősége, mert a Pp. 266. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően ennek pusztán az az eljárási következménye, hogy a köztudomású tény nem kell bizonyítani, sőt, a bíróság még a fél előadása nélkül is figyelembe veheti és bizonyítottanak fogadhatja el. Önmagában az, hogy egy sérelem bekövetkezése külön bizonyítás nélkül is elfogadható, nem indokolja a hátrány kompenzálására szolgáló összeg csökkentését, ezzel szemben éppen azt jelenti, hogy bizonyos felperest ért, akár rendkívül jelentős hátrányok nem szorulnak bizonyításra. Ha a felperes ezek mellett még egyéb sérelmekre is hivatkozik, az nem többlétsérellem, hanem ha valamely hátrány nem minősül a fogvatartás köztudomás szerinti következményének, akkor vita esetén a felperes az adott hátrány bekövetkezését és a szabadságelvonással fennálló okozati összefüggését a perben bizonyítani köteles.

[65] A nem vagyoni kártalanítás összegszerűsége körében egyértelműen értékelni kell a fogvatartást, annak tartamát és jogszerű körülményeit. A felperes 1 hónapot töltött előzetes letartóztatásban. Ugyanakkor két rendkívül jelentős tényező nem hagyható figyelmen kívül ezzel kapcsolatban, amelyek a felperesnek okozott hátrányt súlyosbították. Egyrészt a felperes büntetlen előéletű volt, aki korábban büntetés-végrehajtási intézetben nem töltött időt. Nyilvánvaló – és ezt az alperes sem vitatta –, hogy egy ilyen személy számára nagyobb megrázkódtatást jelent a szabadságelvonás, mint olyannak, aki ezzel a helyzettel már találkozott. Tehát a büntetlen előéletű személy nagyobb fokú sérelmét nem önmagában a szabadság elvonása jelenti, hiszen a szabadságelvonás azonos mértékű hátrány minden személynek, de a szabadságelvonással okozott trauma, pszichés és társadalmi hatások egyértelműen jelentősebbek egy olyan személynél, aki korábban nem volt ilyen kényszerintézkedés elszenvedője. Jelen esetben a felperes számára jelentős változást és traumát okozott az, hogy büntetés-végrehajtási intézetbe került. Ebben a körben értékelendő, hogy az emberek, illetve a köz bizalmát is igénylő, kifejezetten magas presztízsű szakmában dolgozott, kiemelkedő karriert tudhatott maga mögött, ami számára még jelentősebbé tette a pszichés hatást. A másik tényező az – ami szintén a köztudomású és a józan ésszel belátható körülmény –, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben mindig az első időszak a legnehezebb, különösen egy ilyen tapasztalattal még nem rendelkező személy számára, amikor az első megrázkódtatáson túlesik, amikor meg kell tanulnia a számára teljesen ismeretlen közegben élni. A felperes pedig az 1 hónapos előzetes letartóztatása során gyakorlatilag végig ezt az első, nehéz és traumatikus időszakot élte meg.

[66] A felperes előadta, és az alperes sem vitatta, hogy az 1 hónapos fogvatartása során négy különböző intézetben volt elhelyezve, nagyrészt magánzárkában tartották, ami számára megnehezítette a büntetés-végrehajtási intézetben töltött időt, továbbá azt is, hogy az ügyészség a kapcsolattartását jelentős mértékben korlátozta. Ezek a jogszerűen elrendelt szabadságelvonás végrehajtásával kapcsolatos körülmények, és fokozottan nehezítették a felperes helyzetét a büntetés-végrehajtási intézetben. Ezért az ítéltábla álláspontja szerint értékelhetők a jelen perben a szabadságelvonással okozati összefüggésben álló hátrányként. Helyesen vette figyelembe az elsőfokú bíróság, hogy szintén fokozottan hátrányos volt, hogy éppen a vallási és családi ünnep idején, azaz karácsonykor töltött a felperes egy hónapot büntetés-végrehajtási intézetben, ráadásul az őrizet, illetve a letartóztatás alatt jelentős családi

eseményekről kellett lemaradnia. Kiskorú gyermekei is voltak ebben az időben, a velük való kapcsolat teljes megszakadása szintén nagyobb mértékben sérelmes.

[67] A fogvatartást követően bekövetkezett hátrányok körében az alperes sem vitatta azt a felperesi előadást, hogy a tágabb családja, illetve barátai, valamint az ügyfelei elfordultak tőle, negatív társadalmi megítélés érte, illetve hogy az előzetes letartóztatás enyhe pszichés traumát jelentett. Az alperes ezekről úgy nyilatkozott, hogy ezek köztudomásúan együtt járnak az előzetes letartóztatással. Ezzel az ítéltábla is egyetértett azzal, hogy ebben az esetben figyelemmel kell lenni arra, hogy a társadalmi, családi megítélés romlása nem kizárólagosan az előzetes letartóztatással, hanem általában a büntetőeljárás megindulásával is együtt jár, ugyanakkor az előzetes letartóztatás jelen esetben – a vagyoni kártalanítás körében már kifejtett indokok miatt – jelentősebb mértékben hatott közre. Emellett az ítéltábla kiemeli, hogy az előzetes letartóztatás azonban annyiban ront az érintett helyzetén, hogy míg a büntetőeljárás megindulása nem nyilvános esemény, az előzetes letartóztatás tényét, azaz azt, hogy valaki a megszokott lakó- és munka környezetéből, barátai elől hosszabb időre eltűnik, már nem lehet eltitkolni, tehát a büntetőeljárás ténye az előzetes letartóztatás eredményeképpen szükségképpen nyilvánosságra kerül a közvetlen környezetében, bár az országos sajtónyilvánosságot nem lehet jelen perben az alperes terhére róni a korábban kifejtettek miatt. Az ítéltábla nem ért egyet azzal, hogy ne lehetne kétszer – a vagyoni és a nem vagyoni kártalanítás során is – értékelni azt a körülményt, hogy a felperes ügyfeleinek bizalma megingott, illetve, hogy úgy gondolta, előzetes letartóztatottként a képviselői mandátumát már nem viselheti. Semmi nem zárja ki, hogy ha egy adott körülmény vagyoni és nem vagyoni hátrányt is okoz, akkor a bíróság azzal okozati összefüggésben a vagyoni és nem vagyoni hátrány kompenzációját megítélje, sőt, az új Ptk. rendelkezéseiből éppen ez következik, a kétszeres értékelés tilalma büntetőeljárási fogalom.

[68] Az elsőfokú bíróság nem fogadta el azt a felperesi hivatkozást, hogy a nem vagyoni hátrányok között kérte értékelni azt, ahogy az előzetes letartóztatás a családjára, különösen az egyik kiskorú gyermekére hatott. Az ezzel kapcsolatban előadott tényeket az alperes nem vitatta, az ítéltábla pedig ebben az elsőfokú bírósággal nem értett egyet, így a felperes által előadott, családjával kapcsolatos pszichés hatásokat is figyelembe vette a nem vagyoni hátrány megítélése során. Az új Ptk. 2:52. § (3) bekezdése kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a sérelemdíj körében nemcsak a jogsértés érintettre, hanem a rá és környezetére gyakorolt hatását is figyelembe kell venni. Nyilvánvalóan azért, mert – ahogy arra a felperes helyesen hivatkozott –, ha egy vele kapcsolatos esemény a közvetlen családtagjaira negatívan hat, akkor a családtagok fájdalma értelemszerűen visszahat magára a felperesre is. Ebből kifolyólag a család, és különösen a gyermek kapcsán előadottakat az ítéltábla teljes mértékben értékelhetőnek tartotta.

[69] Mindezen körülmények figyelembevételével viszont az ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság által mérlegeléssel megállapított nem vagyoni hátrány összege helyes, annak sem leszállítása, sem felemelése nem indokolt. A felemelés nem indokolt, tekintettel arra, hogy az új Be. 844. §-a alapján elsődleges jelentősége mégiscsak a szabadságelvonásnak és annak időtartamának van, ami jelen esetben 1 hónapos volt. Ugyanakkor nem indokolt csökkenteni sem, miután a már felsoroltak miatt a felperest az 1 hónapos fogvatartással is jelentős hátrányok érték. Az ítéltábla rámutat arra,

hogy a kártalanítási összeg meghatározása során mindig az ügy egyedi tényeiből kell kiindulni. Az, hogy bizonyos hátrányok köztudomásúan együtt járnak a fogvatartással, azaz annak tipikus, külön bizonyítás nélkül elfogadható okozatai, nem jelenti azt, hogy minden hátrány minden fogvatartott személy számára egyforma mértékű sérelmet jelent, mert ez függ az adott személy múltjától, élethelyzetétől, személyiségétől, és ezek egyedi értékelésétől nem lehet a nem vagyoni kártalanítás vizsgálata során eltekinteni. Az alperes álláspontjával szemben nem jogsértő és nem alkotmányellenes az, ha a bíróságok a kártalanítási összegek meghatározása során nem a más bíróságok más ügyekben, más időszakban, más tényállás mellett hozott határozataiban foglalt összegeket veszik alapul, hanem mindig az ügy egyedi tényei alapján a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében és a Pp. 279. § (3) bekezdésében meghatározott, azaz jogszabály által kifejezetten biztosított mérlegelési jogkörükben eljárva döntenek.

[70] Minderre tekintettel az ítéltábla összességében arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított összeg felülmérlegelése nem indokolt, ezért azt a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján a nem vagyoni kártalanítás összege körében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[71] A felperes tehát a 37.447.692 forintos keresetéhez képest első fokon 7.477.638 forint erejéig, azaz 20%-os mértékben lett pernyertes. Az ítéltábla – az alperes álláspontjával ellentétben – alkalmazhatónak találta a Pp. 83. § (3) bekezdését, tehát az alperes fellebbezésének a perköltség körében sem adott helyt. Jelen esetben a felperes vagyoni kártalanítási igényének végső összege is mérlegeléstől függött, és ebben a körben nagyobb mértékben pernyertes lett. A nem vagyoni kártalanítás körében a bíróság a követelt összegnél valóban lényegesen kevesebbet ítélt meg, azonban – figyelemmel az általa előadott sérelmekre – nem lehet úgy tekinteni, hogy a felperes keresete nyilvánvalóan túlzott lett volna. Ezért az alperes részére elsőfokú perköltség nem jár, a felperes pedig a pernyertességéhez igazodóan igényelheti a költségét, amelyet az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján állapított meg. A felperes a keresetlevélhez és a 23.519/2020/6. számú beadványhoz csatolta a két eljárás jogi képviselőjének a megbízási szerződését, amelyek óradíjas elszámolást tartalmaznak, valamint a keresetlevélhez és 35. sorszám alatt a jogi képviselők munkaóra elszámolását tartalmazó költségjegyzékeket. Az ebben foglalt óraszámok és óradíjak az ítéltábla álláspontja szerint nem eltúlzottak, figyelemmel az ügy terjedelmére és bonyolultságára, ezért azokat elfogadta, viszont a Pp. 83. § (3) bekezdésére tekintettel a felperest a két költségjegyzékben feltüntetett összegek 20%-a illeti meg, ami 444.000 forint + áfa.

[72] A felperes fellebbezésével a megítélt összeg felemelését kérte 10.159.130 forinttal, az alperes pedig a leszállítását 2.108.562 forinttal, így a fellebbezésben – a per főtárgya tekintetében – vitatott érték összesen 12.267.692 forint. Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, a felperes fellebbezése pedig 5.159.076 forint erejéig volt eredményes, miután a másodfokú bíróság ennyivel emelte fel a marasztalási összeget, így összességében a másodfokú eljárásban a felperes és az alperes pervesztességének-pernyertességének aránya 60-40%. A Pp. 364. §-a alapján a másodfokú eljárásra is megfelelően alkalmazandó a Pp. 83. § (3) bekezdése, ezért a felperest a Pf.8. sorszámra csatolt költségjegyzékkel felszámított,

összesen 630.000 forint + áfa 60%-a, azaz 378.000 forint + áfa másodfokú ügyvédi munkadíj illeti meg.

[73] Az 1.500.000 forint kereseti és összesen 981.439 forint fellebbezési illeték az állam terhén marad. A Pp. 102. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 83. § (3) bekezdésének megfelelően a felperes a pervesztességével érintett rész után illeték megfizetésére nem kötelezhető, az alperes pedig a pervesztességével érintett rész után az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 4. § (1) bekezdése és 5. § (1) bekezdés a) pontja szerinti személyes illetékmentessége miatt nem fizet illetéket, így a kereseti és fellebbezési illetéket az állam a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján viseli.

Budapest, 2023. március 7.

dr. Hóbl Katalin s. k.

a tanács elnöke

dr. Szabó Csilla s. k.
k.

dr. Szentpáli Judit s.

előadó bíró

bíró